

Nooit te oud om te **leren!**

SOCIALE NETWERKEN KUNNEN DE ZORG VOOR OUDEREN ONDERSTEUNEN

Dat ons land in de nabije toekomst voor een groot deel uit ouderen bestaat is al enige tijd bekend. Maar dat ouderen veel op het world wide web te vinden zijn is voor veel mensen nog onbekend. De zorg voor ouderen kan daar gebruik van maken, maar dan moeten sociale media wel bruikbaar zijn voor ouderen. Het PEER-project probeert ouderen te leren omgaan met sociale media.

Door: S. Pos en A. Nethe

Ouderen besteden op internet, behalve e-mailen en informatie zoeken, steeds meer tijd op netwerksites. Internetonderzoeksbureau STIR laat zien dat steeds meer senioren een Facebook- en Hyvespagina hebben. Meer dan een kwart van de 50-plussers bezocht deze platformen. Dat zijn bijna anderhalf miljoen ouderen (Trouw, 2010). Twee voorbeelden vermeld in de kaders 1 en 2 laten zien dat dergelijke initiatieven ook een belangrijke rol vervullen in de zorg voor ouderen. Deze beide voorbeelden geven aan dat Web2.0 tools zich uitstekend lenen voor het verbeteren van de zorg voor ouderen, het betrekken van het sociale netwerk van de ouderen en dat deze middelen de zorg ook efficiënter maken. En het belangrijkste blijft voorop staan: de regie ligt bij de oudere zelf.

Toch houden de meeste Web2.0 innovaties weinig rekening met deze almaar groeiende groep ouderen. Het Europese project 'PEER dare to be wise' biedt online tools aan voor platformontwikkelaars en organisaties gericht op ouderen. Met de PEER-tools kunnen organisaties deze doelgroep online bedienen en blijven ouderen betrokken bij internetinnovaties.

Blijven leren

De basis van de visie van het PEER-project is de uitspraak 'Sapere aude': 'Durf te weten'

(Horatius). De gedachte hierachter is dat in onze in toenemende mate technologische en mobiele wereld, online sociale platforms een enorm potentieel bieden voor het behoud van leermogelijkheden en maatschappelijke betrokkenheid van ouderen. Kennisuitwisseling tussen mensen is een effectieve manier om te leren, vooral op latere leeftijd. Er is hiervoor een groot aantal Web2.0 tools beschikbaar. Deze zijn in het algemeen ontwikkeld voor jongeren en komen slechts voor een deel tegemoet aan de behoeften van ouderen.

Medio februari is het CBO gestart met een pi-

Sarah Pos

Aviva Nethe

Kader 1. Zorg- en WelzijnsInfoPortaal

Ondanks de inzet van hulpverleners in zorg en welzijn schiet de zorg aan kwetsbare ouderen soms tekort. Een versnipperd zorgaanbod van hulpverleners veroorzaakt onvoldoende samenhang in zorg en welzijn. Het ontbreken van informatie of het elkaar onvoldoende kunnen bereiken dragen eraan bij dat hulpverleners niet optimaal kunnen samenwerken. Hierdoor hebben hulpverleners beperkt zicht op de spelers in het zorgveld van een oudere. In reactie op deze ontwikkelingen werkt Zowel NN aan een innovatief hulpmiddel: het Zorg- en WelzijnsInfoPortaal (ZWIP). Het ZWIP brengt hulpverleners rondom een specifieke oudere bij elkaar door een virtuele omgeving aan te bieden. Hierin kunnen deelnemers veilig en snel persoonlijke informatie uitwisselen en multidisciplinair overleg voeren. In het ZWIP hebben ze tevens toegang tot de actuele kerngegevens van de oudere. De virtuele ZWIP-omgeving is bovendien dé plek voor gerichte voorlichting over ziektebeelden en praktische oplossingen voor ouderen en hun mantelzorgers. De ouderen (of mantelzorgers) zijn zelf beheerder van de internetplek. Zij beslissen wie toegang krijgt tot hun gegevens. Zo houden zij de regie over het proces.

Bron: Zowel NN.

lot van een groep 50-plussers die drie maanden aan de slag gaat met enkele online tools. Deze tools zijn geselecteerd en aangepast voor 50-plussers op basis van resultaten uit literatuuronderzoek, vragenlijsten en eerdere workshops gehouden met de doelgroep. Zo hoopt het CBO reacties en feedback van de deelnemers te krijgen. Met de resultaten van de pilot kan uiteindelijk een set van Web2.0 tools, aangepast aan de gebruikerseisen van 50-plussers, worden aangeboden aan bestaande sociale netwerken voor deze doelgroep. PEER stelt zo ouderen in staat om kennis uit te wisselen en van elkaar te blijven leren. Het uitgangspunt is het faciliteren van informeel en niet-formeel leren van elkaar ('peer learning') in online communities, ondersteund door Web2.0 tools die geschikt zijn voor volwassenen van 50-plus.

50-plus

Vijf partners uit evenzoveel landen geven in dit door de Europese Commissie gefinancierde project antwoord op vragen zoals: Wat motiveert ouderen om te participeren in sociale netwerken en communities? Welke eisen moeten de netwerken stellen aan de tools die zij gebruiken? Tevens testen de platforms de tools bij de doelgroep. Het CBO is een van de partners die deelneemt in dit project. Zij ontwikkelt onder andere een kwaliteitskader voor beheerders van sociale netwerken voor 50-plussers. Dit kwaliteitskader biedt ondersteuning voor platformbeheerders om geschikte instrumenten in te voeren op hun platform. Daarnaast voert het CBO het pilot-onderzoek uit onder de doelgroep 50-plussers om te achterhalen of de geselecteerde tools genoeg aangepast zijn aan de doelgroep 50-plussers.

Vorbereiding

Het eindresultaat van dit project is een pakket tools die speciaal geschikt zijn voor 50-plussers. Voorbeelden zijn instrumenten

Kader 2. WeCare: Online social networking voor ouderen

In het door de Europese Unie gefinancierde WeCare-project zijn enkele online social networking diensten ontwikkeld voor ouderen en de mensen rondom hen. Het doel daarvan was om ouderen te stimuleren tot plezierige en nuttige sociale interacties. Hiermee kunnen zij bijdragen aan de samenleving en langer zelfstandig en prettig thuis wonen. WeCare is ontworpen voor en door ouderen. Dit proces wordt co-design of co-creating genoemd. Via de diensten kunnen mensen gemakkelijk contact onderhouden met mensen in hun sociale netwerk en ook nieuwe contacten leggen met anderen. Ook kunnen ouderen via de online diensten gemakkelijk hulp of informele zorg vragen en aanbieden aan mensen in hun netwerk. De social networking websites zijn ontwikkeld en geëvalueerd in nauwe samenwerking met ouderen. Tijdens gebruikerstesten waren de meeste ouderen enthousiast over het gebruik en over de meerwaarde van de ontwikkelde diensten.

Bron: TNO

die het makkelijk maken om bestanden te delen op internet of met elkaar te communiceren op een online platform en gezamenlijk afspraken in te plannen. Tevens biedt het project ondersteuning aan de operators van sociale netwerken voor ouderen. Het PEER-project heeft wel duidelijk gemaakt dat het ontwikkelen van Web2.0 tools voor ouderen een goede voorbereiding vereist. Welke behoefte leeft er bij de doelgroep, op welke manier moet een netwerk ingericht zijn om zo veel mogelijk ouderen erin te laten participeren en welk technisch niveau past het beste bij deze groep?

Skypen

De leefwereld van ouderen die participeren in sociale netwerken wordt groter, daar waar het sociale netwerk in 'het echte leven' vaak alleen maar kleiner wordt. De ouderen hebben letterlijk meer tools in handen om hun eigen zorg en gezondheid te regelen en te organiseren en vergroten daarmee hun autonomie en zelfredzaamheid. Toch blijft het gebruik maken van online tools voor ouderen een uitdaging. De ene oudere is de andere niet: er zijn ouderen van 90 die dagelijks mailen en skypen achter hun iPad en midden vijftigers die nauwelijks weten hoe een computer aan moet. Het is een hele uitdaging voor zorgmedewerkers om aan behoeften van ouderen tegemoet te komen met betrekking tot het aanbieden van online tools. Het PEER-project hoopt een handje te helpen.

Voor meer informatie: <http://www.peer-learning-50plus.eu/>

Informatie over de auteurs:

Sarah Pos is managing consultant bij het CBO.

Aviva Nethe is consultant bij het CBO.